

Hvor går musikskoleeleverne hen, når de går ud?

En analyse af årsagerne til, at mange musikskoleelever holder op med at spille, når de forlader musikskolen og en afdækning af, hvad orkestre, musikskoler og organisationer kan gøre for at få flere af de dygtige elever, som har valgt en anden levevej end musikken, til at forsætte deres aktive musikliv i et af landets mange amatørorkestre som voksne.

September 2013

Projektet er støttet af Kulturministeriets puljemidler til udvikling og omstilling af den lokale folkeoplysning, administreret af Dansk Folkeoplysnings Samråd.

FORORD

Værs'go!

Her er 73 konkrete idéer til, hvad amatørorkestre, musikskoler, organisationer og politikere kan gøre for at få mange flere musikskoleelever til at holde fast i musikken, efter at de har forladt musikskolen og begivet sig ud i voksenlivet.

Nogle idéer lader sig omsætte i praktisk handling i løbet af få dage, timer eller minutter, andre vil kræve en langsigtet strategi at overføre til virkeligheden. Nogle forslag kan gennemføres af et orkester eller en musikskole på egen hånd, andre er baseret på lyst og vilje til samarbejde.

Noget er politisk betonet og fordrer, at beslutningstagere og befolkning øger respekten for amatørmusikken og dens udøvere, andet er særdeles lavpraktisk og lige til at tage fat i.

Under alle omstændigheder håber vi, at kataloget kan være til inspiration for alle parter, og at vi i løbet af de kommende år vil se mange eksempler på, at samarbejdet mellem amatørorkestre og musikskoler er blevet endnu bedre, og at amatørorkestrene bliver mere attraktive for de unge, som har brugt mange år på at lære at spille et orkesterinstrument, men har valgt en anden levevej end musikken.

Analysegruppen:

Knud Ebbesen, næstformand i Dansk Amatørorkester Samvirke, DAOS

Jesper Gude, leder Hillerød Musikskole og repræsentant for Danske Musik- og Kulturskole Ledere, DMKL

Uffe Most, musikskoleleder Odense Musikskole

Connie Wilhjelm, projektmedarbejder i Dansk Amatørorkester Samvirke, DAOS

Analysegruppen kan kontaktes på daos@daos.dk

Samt samarbejdspartnere:

Dansk Amatørmusik, DAM

Dansk Amatør Orkester-forbund, DAO

Amatørerne Kunst & Kultur Samråd, AKKS

Baggrund for arbejdet

I Danmark er der omkring 200 amatørorkestre for voksne. I disse orkestre er aldersgruppen 50-70 år talstærkt repræsenteret, mens tilgangen af unge er begrænset og hovedsageligt koncentreret omkring nogle få prestige-orkestre, hvor der i forvejen er en del unge.

De danske musikskoler har mange stryge-, blæse- og symfoniorkestre, hvor de unge stifter bekendtskab med orkesterspil, men mange holder op med at spille, når de forlader musikskolen, i stedet for at fortsætte deres aktive musikliv i et af de mange amatørorkestre, der gerne vil have dem som medlemmer. Dermed mister de unge muligheden for en livslang glæde ved et aktivt musikliv.

Analysens formål

Nærværende analyse har til formål at finde frem til, hvordan orkestre, organisationer og musikskoler sammen og hver for sig kan bidrage til, at flere unge holder fast i musikken som aktive udøvere, også selv om de vælger en anden levevej.

I analyse arbejdet har vi derfor ønsket at

- afdække omfanget af orkesterarbejdet på musikskolerne
- få et indtryk af de væsentligste årsager til, at musikskole-eleverne holder op med at spille, når de forlader musikskolen
- få et indtryk af, hvad musikskolerne gør for at få eleverne til at fortsætte
- få et indtryk af, hvad orkestrene gør for at tiltrække de unge
- samle et katalog over idéer til, hvad orkestre, organisationer og musikskoler kan gøre sammen og hver for sig for at få flere unge til at fortsætte deres aktive musikliv som amatører i voksenalderen

Hvem står bag

Dansk Amatørorkester Samvirke (DAOS) har sammen med Odense Musikskole, Danske Musik- og Kulturskoleledere (DMKL) og Dansk Amatørmusik (DAM) taget initiativ til dette analyseprojekt, som støttes økonomisk af Kunststyrelsen og Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS).

Hvem har deltaget

Medlemsorkestre i Dansk Amatørorkester Samvirke, DAOS, (hovedsageligt symfoniorkestre, stryge- og kammerorkestre) og Dansk Amatør-Orkesterforbund, DAO, (hovedsageligt brassbands, harmoniorkestre og big bands) er blevet opfordret til at deltage sammen med alle landets musikskoler og alle musikskole-elever i alderen 14-25 år. Desuden er udvalgte musikfolk, som ikke tilhører nogen af de nævnte kategorier, blevet inviteret til at deltage i den afsluttende workshop i juni 2013.

Første del: Spørgeskemaundersøgelse

Første del af analysearbejdet fandt sted i december 2012 og januar 2013. Den bestod i en on-line spørgeskemaundersøgelse og efterfølgende analyse af resultaterne. Orkestre, musikskoleelever og musikskoler fik separate spørgeskemaer med spørgsmål omkring såvel fakta om den nuværende situation som ønsker og idéer til fremtidige forbedringer.

I alt 52 orkestre (heraf 35 orkestre fra DAOS og 17 orkestre fra DAO), 32 musikskoler og 48 musikskole-elever har besvaret spørgeskemaet. Det betyder, at knap halvdelen af DAOS's

medlemsorkestre, en sjettedel af DAO's medlemsorkestre og omkring en tredjedel af landets musikskoler har deltaget i undersøgelsen.

Uden at vi kender det nøjagtige antal nuværende og tidligere musikskoleelever mellem 14 og 25 år, må vi antage, at de 48, som har besvaret spørgeskemaet, udgør en ganske lille procentdel. Den valgte metode har den svaghed, at spørgeskemaet skulle sendes ud til de relevante elever gennem den musikskole, den enkelte går eller har gået på, og det forudsatte et vist ekstraarbejde af musikskolens administration.

Der er en overvægt af besvarelser fra fynske musikskoleelever og forholdsvis mange besvarelser fra elever, som har valgt at fortsætte deres musikundervisning på MGK eller konservatorium.

Vi har dog valgt at fortolke resultatet som validt i den forstand, at idéer og forslag er gode og velkomne uanset antallet af besvarelser, til gengæld kan den statistiske fordeling af svarmuligheder være behæftet med statistiske fejl og tilfældigheder.

Under alle omstændigheder er analysearbejdets primære formål at komme med idéer til fremtiden og kun i mindre grad at lave statistik på de nuværende forhold.

Aldersfordeling

Spørgeskemaundersøgelsen har bekræftet antagelsen om, at amatørorkestrene er velforsynede med medlemmer i aldersgruppen over 50 år, men ikke har nær så mange deltagere under 50 år. På musikskolesiden viser resultaterne, at hvor musikskolerne har mange elever i aldersgruppen 14-16 år i orkestrene, er antallet halveret, når vi når aldersgruppen 17-19 år og endnu engang mere end halveret, når eleverne når op i 20-25 års alderen.

Blandt de almindeligste årsager til frafaldet er mere krævende skolegang (gymnasium), længere transport til ungdomsuddannelse, efterskoleophold og erhvervsarbejde. Den ældste gruppe flytter desuden ofte fra hjemegnen for at påbegynde en videregående uddannelse.

Umiddelbart er det den midterste (17-19 årige) og den ældste gruppe (20-25 årige), der har størst interesse for amatørorkestrene, men med baggrund i det store frafald ved overgang til ungdomsuddannelserne, vil det formodentlig være til gavn for fødekæden, hvis man får fat i de helt unge, så de får lyst at prioritere tid og kræfter til fordel for orkesterspillet, også når andre krav trænger sig på.

Elever: Venner og udfordringer

Nogle af besvarelserne kommer fra musikskole-elever, som allerede spiller i et amatørorkester. De pågældende oplyser, at venner i orkestret og flere udfordringer har været de væsentligste parametre for at melde sig ind. Vanskeligere er det at udlede noget af svarene fra dem, som ikke spiller i et amatørorkester. Dog er der en del, der begrundet det med, at de stadig spiller på musikskolen, og nogle anfører, at de ikke kender nogen i andre orkestre.

Elever: Lavt kontingent og samarbejde med musikskolen

Vi har spurgt musikskoleeleverne, hvad orkestrene kan gøre bedre for at tiltrække de unge. Her er "Lave en god hjemmeside" samt gratis prøveperiode og nedsat kontingent nogle af topscorerne på det praktiske område, og forskellige samarbejdsformer med musikskolen har også vældig mange tilhængere.

Elever: Højt spileniveau er vigtigst

Det allervigtigste for de elever, som har medvirket i undersøgelsen er dog orkestrets spileniveau. 98 % af besvarelserne angiver det generelle spileniveau som afgørende vigtigt eller ret vigtigt, og mere end 70 % anser det for et plus, at alle medlemmerne har mødepligt til prøverne og ikke blot kommer en gang imellem. Det er desuden vigtigt, at dirigenten både er en inspirerende kunstner og en dygtig og pædagogisk instruktør, og mere end 80 % af eleverne anfører, at de foretrækker, at deres kommende orkester tilstræber en optimal instrumentfordeling i stedet for at skaffe ekstra pladser ved f.eks. at dublere blæsestemmer.

Rigtigt mange, igen over 80 %, anser det for et plus med professionelle instruktører på alle stemmer, mens begejstringen kølnes betragteligt, hvis instruktørerne skal spille med som gruppeledere. Kun en tredjedel af de unge synes, det er godt, mens knap halvdelen anser det for et decideret minus.

Elever: Socialt samvær, øve-weekender og koncertrejser

Pauser med organiseret samvær som for eksempel en kageordning er vigtigt for de unge, ligesom tre ud af fire synes, at det er et plus, hvis deres fremtidige orkester jævnligt holder øve-weekender, hvor der ud over musikken også er tid til hygge. Helt tydeligt er også et ønske om jævnlige koncertrejser. Ni ud af ti har angivet, at koncertrejser hvert eller hvert andet år er et plus, når de skal vælge orkester.

Orkestre: Priser fra 2400 kr/ år til ganske gratis

Vi har spurgt orkestrene, hvad det koster at spille med. Det er der ikke noget generelt svar på, idet prisen for et års medlemskab svinger mellem 0 kr. og 2400 kr. for en sæson. De fleste orkestre har en rabatordning for unge under uddannelse, som typisk betaler halvdelen af den ordinære pris, men også her er der store variationer.

Orkestre: Vi gør det så godt, vi kan

Hvor besvarelserne fra musikskoleeleverne viser, at orkestrets spileniveau er afgørende for, om de unge har lyst til at være med, og at de unge ønsker optimal instrumentfordeling, også selv om det kan medføre, at der ikke er plads til alle interesserede, er billedet mere broget set fra orkesterside.

Tolv orkesterbesvarelser angiver, at orkestret har et højt spileniveau og gerne vil opfattes som næsten-professionelle, mens 23 orkestre "*gør det så godt vi kan*" og ofte har brug for assistance for at lave gode koncerter.

Mere end halvdelen, nemlig 29 orkestre, oplyser, at de spiller med dem, der er, uanset instrument-fordelingen, og en tredjedel af besvarelserne viser, at orkestrene lægger en del arbejde i at få fyldt op på alle pladser. Det er dog ikke entydigt, i hvilke instrumentgrupper, der hovedsageligt mangler medlemmer, men mange savner strygere og en del mangler obo, fagot, horn og dybe messingblæsere. Kun få steder savnes fløjter og klarinetter.

Godt en tredjedel af orkestrene har instruktører tilknyttet på alle instrumentgrupper, om end disse ikke spiller med i orkestret, mens en fjerdedel har medspillende instruktører.

Orkestre: Socialt samvær uden rejser

80 % af orkestrene mener, at de helt eller delvist lægger vægt på det sociale samvær ved de ugentlige prøver, mens lidt over halvdelen holder en eller flere årlige øve-weekender med både musik og socialt samvær. Derimod rejser kun 16 af de 52 orkestre jævnligt udenlands.

Orkestre: Fra glimrende samarbejde til fuldstændig håbløst

På spørgsmålet om, hvorvidt orkestret har et formaliseret samarbejde med den lokale musikskole om at henvise dygtige elever, svarer kun 16 ud af de 52 orkestre "ja".

20 orkestre har dog en eller flere af musikskolens lærere tilknyttet som dirigent, instruktør, assistent eller almindeligt medlem. Til gengæld har 22 af de i undersøgelsen medvirkende 52 orkestre aldrig forsøgt at henvende sig til den lokale musikskole med henblik på at komme i kontakt med lærere og/eller elever.

Af bemærkningerne til spørgsmålene omkring samarbejde med musikskolen fremgår det, at der er mange varianter og mange synspunkter. Nogle anfører således, at de har et glimrende samarbejde, mange synes, de har forsøgt uden at få respons, og nogle anfører, at det er håbløst.

Musikskoler: Børn og voksne i orkestrene

Selv om kommunerne kun er forpligtet til at tilbyde musikskoleundervisning til børn og unge under 25 år, er der en del skoler, som også tilbyder undervisning til voksne over 25 år, dog mod forhøjet betaling. Af de 32 musikskoler, som har svaret på spørgeskemaet, svarer 21 skoler ja til, at de tilbyder instrumentalundervisning til voksne og 24 svarer ja til, at voksne kan spille med i musikskolens orkestre. Af bemærkningerne fremgår endvidere, at nogle musikskoler foretrækker, at de voksne elever bliver i musikskolens orkestre frem for at skifte til et lokalt amatørorkester. De er derfor slet ikke interesserede i at sende eleverne videre.

Musikskoler: Fælles lærere/instruktører og elever

De fleste musikskoler har kendskab til, hvilke amatørorkestre, der er i deres område, nogle af orkestrene er endog organisatorisk placeret under musikskolen. 20 musikskoler ud af de 32 oplyser, at skolens lærere aktivt opfordrer dygtige elever til at opsøge amatørorkestrene, og mere end halvdelen af skolerne svarer ja til, at en eller flere af musikskolens lærere er tilknyttet et eller flere lokale amatørorkestre.

Nogle er stolte af at sende elever videre til byens "voksen"-orkestre, men 22 musikskoler svarer på spørgsmålet om, hvorvidt det vil være en fordel for musikskolen at samarbejde med lokale amatørorkestre enten "*Formodentlig på nogle områder*" eller "*Det gør næppe nogen forskel*". Sammenholdt med besvarelserne fra amatørorkestrene giver det grund til at antage, at det overvejende er musikskoler, som allerede har eller ønsker en form for samarbejde, der har valgt at besvare spørgeskemaet.

Anden del: Modeller til inspiration

Anden del af analysearbejdet var interviews med udvalgte orkestre og musikskoler.

Der er stor forskel på vilkår og ambitionsniveau i forskellige orkestre, og de kommunale musikskoler har hver deres måde at prioritere instrumentgrupper, elevsammensætning og orkesterarbejde. Vi har valgt at beskrive fire meget forskellige modeller for betingelserne for og udfordringerne i samarbejdet.

Der er selvsagt også stor forskel på forholdene i mindre provinsbyer med langt mellem både orkestre og amatørmusikere og så i københavnsområdet, hvor koncentrationen af både amatørorkestre og amatørmusikere er meget større, og S-tog og busser klarer transporten. De fire artikler er i deres helhed vedlagt rapporten som bilag 5a, 5b, 5c og 5d, her er blot en kort opsummering:

- I Fredericia tog den daværende musikskoleleder for mange år siden initiativet til at oprette en musikaftenskole for voksne og organisere hele byens musikliv, så tilbuddene til børn og voksne, musikskoleelever og amatører var samlet under den samme struktur. Den fungerer stadig.
- I Sønderborg havde amatørsymfoniorkestret svært ved at tiltrække tilstrækkeligt mange nye medlemmer, men fandt ud af, at ved at tilpasse orkestrets arbejdsplan og repertoire lidt til virkeligheden i musikskolen, kunne man få et udbytterigt samarbejde.
- I Odense er talentplejen sat i system, så musikskoleelever med potentiale får mulighed for at komme virkelig langt. Men amatørorkestrene på Fyn har ifølge musikskolen ikke niveau til at matche det dygtige ungdomssymfoniorkester, så eleverne har ingen steder at gå hen, når de vokser ud af ungdomsarbejdet.
- I Lyngby-Taarbæk er orkester-undervisningen tilrettelagt, så eleverne rykkes op i et nyt orkester i takt med, at de bliver dygtigere. Tre ambitiøse amatørorkestre er organiseret som overbygningssorkestre til musikskolen, men niveauet er blevet alt for højt til, at selv de dygtigste elever fra musikskolen kan være med.

Tredje del: Workshop i Odense

Tredje del af "Hvor går musikskoleeleverne hen, når de går ud?" var en workshop, som fandt sted i Odense i juni 2013. Alle medlemsorkestre i DAOS og DAM samt alle musikskoler var inviteret til at deltage, og de musikskoleelever, som havde besvaret spørgeskemaet blev opfordret til at komme. Desuden blev invitationen sendt til alle tilmeldte til DAOS's sommerstævne på Askov, og den blev slået op på Vesterlund Ungdomskursus' facebook side.

Projektgruppen havde sideløbende inviteret udvalgte musikfolk med særlig indsigt og interesse i problemstillingen.

Workshoppen forløb i to trin. Første dag deltog alle i arbejdet. Dagen blev indledt med en præsentation af resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen og artikelserien med udvalgte orkestre og musikskoler, og derefter var der gruppearbejde.

Hver gruppe havde fået tildelt en moderator og et antal spørgsmål med hver sin vinkel.

Spørgsmål og indgangsvinkler kan sammenfattes til: *"Hvad kan henholdsvis orkestrene, musikskolerne og organisationerne gøre for at bidrage til, at flere unge bliver ved med at spille, og hvad kan og skal der gøres politisk og holdningsmæssigt for at fremme processen."*

Andet trin af workshoppen fandt sted dagen efter, hvor projektgruppen, arbejdsgruppernes moderatorer og udvalgte organisationsfolk arbejdede videre med idéerne fra første dag. Resultatet af drøftelserne indgår i det omfattende idékatalog, som er en del af denne rapport.

Følgende deltog i workshop-arbejdet:

Orkesterrepræsentanter:

Poul Hansen, Gladsaxe Symfoniorkester

Poul Kjær Mortensen, Helsingør Kammerorkester

Jens Erik Holm, Slagelse Kammerorkester

John Rosenbaum, Aarhus Amatørsymfoniorkester

Gitte Kragshave, Slagelse Kammerorkester

Edith Larsen, Slagelse Kammerorkester
Claus Münchow, Sønderjyllands AmatørsymfoniOrkester
Ole Wernberg, Fyns Amatørsymfoniorkester + Hindsholm Amatørsymfoniorkester
Agnete Andersson, Nordsjællands Symfoniorkester + best.medl. DAOS

Musikskolerepræsentanter:

Uffe Most, Odense Musikskole, i projektgruppen
Jesper Gude, Hillerød Musikskole, i projektgruppen
Leif Urhøj, Den Kreative Aftenskole
Anni Petry Henriksen, Odder Musikskole
Thorbjørn Kjærgaard, Musikhøjskolen Frederiksberg
Mette Hanskov, Lyngby-Taarbæk Musikskole

Elevrepræsentanter:

Ida Siemens Lorenzen, Sønderborg Musikskole

Repræsentanter fra organisationer

Knud Ebbesen, næstformand for DAOS, i projektgruppen
Connie Wilhjelm, projektmedarbejder DAOS, i projektgruppen
Thomas Hovaldt, orkesterkonsulent for DAM
Erik Kamp, sekretariatsleder DAM
Torben Svane Christensen, repræsentant for DAMUSA
Ulrik Thomsen, formand for DAO
Joy Frederiksen, næstformand for Landsgardeforeningen
Steen Finsen, Danske Orkesterdirigenter

Musikfolk uden for ovennævnte kategorier

Ulf Nordlund, forlaget Samklang
Per Johannesen, Musikskolernes Konsulenttjeneste
Svend Kragelund, dirigent

IDÉKATALOG i tre dele

Idékataloget er et mix af idéer, som er kommet frem på workshoppen, i spørgeskemaundersøgelsen og i forbindelse med de mere detaljerede beskrivelser af eksisterende samarbejdsformer, som fremgår af de fire artikler fra Sønderborg, Odense, Fredericia og Lyngby-Taarbæk.

Første del af kataloget beskæftiger sig med, hvad der kan og bør gøres for at påvirke holdningen til og respekten for amatørmusik og amatørmusikere hos beslutningstagere, udøvere og befolkningen generelt. Noget vil kræve en langsigtet og vedholdende indsats gennem flere år, andet kan påbegyndes forholdsvis hurtigt.

Anden del af kataloget indeholder en række konkrete forslag til projekter, som kan iværksættes af landsdækkende organisationer for orkestre og/eller musikskoler straks eller senere. Nogle idéer forudsætter et samarbejde med lokale orkestre og musikskoler. Andre har mere karakter af servicefunktioner for medlemsorkestrene. De har dog det til fælles, at de kræver et økonomisk grundlag, som vil skulle tilvejebringes i hvert enkelt tilfælde.

Tredje del af kataloget indeholder en liste over idéer, som kan bruges lokalt som udgangspunkt for at udvikle nye eller forbedrede tilbud, der kan få flere musikskoleelever til at fortsætte deres aktive musikliv i de lokale amatørorkestre.

Hvilke idéer, der kan bruges i hvilken form, vil bero på lokale forhold omkring ressourcer, økonomi, engagement, orkestrets og musikskolens opbygning og en række andre parametre.

Noget kan orkester eller musikskole gennemføre på egen hånd og uden store hverken tidsmæssige eller økonomiske omkostninger. Andet kræver ildsjæle, gode vækstbetingelser og et forpligtende samarbejde over længere tid.

Det er analysegruppens håb, at alle kan finde relevante måder at udvikle orkesterarbejdet på i de kommende år.

IDÉKATALOG – 1. del

Det lange stræk

Holdning / prestige

Der skal ruskes grundigt op i holdningen til amatørmusikken og dens udøvere. For at de unge kan fastholde interessen for at spille i orkester og modet til at skille sig ud fra flertallet, skal det være accepteret og gerne give prestige at være dygtig til at spille, også selv om man ikke ønsker at gøre musikken til sin levevej. Holdningsbearbejdning tager tid, men nedenstående forslag vil alle være gode bidrag.

Påvirkning af igangværende lovrevision

Musikloven, som også indeholder lovgrundlag for musikskolerne, er under revision. Lovgivere og embedsmænd forsøges påvirket, så det færdige resultat giver bedre vilkår for musikskolernes langsigtede planlægning og sammenspilsaktiviteter.

Partipolitisk arbejde

Det er vigtigt med kontinuerlig påvirkning af de politiske beslutningstagere, så flere partier i fremtiden kan se idéen i at værdsætte amatørkulturen ved blandt andet at give den bedre økonomiske rammer.

Kommunale/regionale dialogmøder

God kommunikation er en forudsætning for godt samarbejde, og det anbefales derfor, at der på kommunalt niveau etableres et formelt samarbejde mellem musikskole, garder, amatørmusiklivet og eventuelle andre interessenter i form af årlige eller halvårlige dialogmøder.

Livslang musikskole

Ifølge gældende lov for musikskoler er kommunerne kun forpligtet til at tilbyde musikskoleundervisning til borgere i alderen 0-25 år. En del musikskoler tilbyder ganske vist undervisning også til elever over 25 år, men i langt de fleste tilfælde til stærkt forhøjede priser. Staten yder kun driftstilskud til undervisning af 0-25 årige, og mange kommuner har følgelig besluttet samme begrænsning. Bedre adgang til undervisning til priser, alle kan betale, vil give mulighed for livslang musikalsk udvikling og bidrage til at holde lysten til at spille vedlige.

Driftsmidler frem for projektmidler

Projekter for talenter, for verdensmusik, for folkemusik, for sjældne instrumenter og i det hele taget for udvalgte grupper er tidens trend. Der skal i hvert enkelt tilfælde søges projektmidler, som oftest kun rækker til nogle få år. Musik er imidlertid et "langsomt" fag, hvor det tager mange år, før udøverne har et højt niveau, og musiklivet vil derfor have gavn af, at staten i højere grad støtter den daglige drift og det lange stræk og i mindre grad projekter med begrænset levetid.

Bedre fysiske rammer

Mange musikskoler underviser på kommunens folkeskoler, hvor rammerne ofte ikke er velegnede til musikundervisning. Egne skoler med bedre fysiske rammer og egnede lokaler vil ikke alene bidrage til undervisningens kvalitet og læreres og elevers arbejdsmiljø, men også at give det at gå i musikskole et tiltrængt prestige-løft.

Mere presse

Øget fokus på amatørmusikken og dens udøvere på såvel nationalt som regionalt og lokalt plan vil skabe større opmærksomhed hos både beslutningstagere, publikum og potentielle udøvere. Organisationerne må tage sig af det overordnede, lokale orkestre af det lokale.

Beskrivelse af den idéelle opbygning af musiklivet i Danmark

Den musikalske fødekæde i Danmark er udfordret på mange leder præget af knopskydning og reparationer frem et overordnet struktur. Der savnes en beskrivelse af, hvordan fødekædens mange led idéelt set bør hænge sammen, for at flest mulige får mest mulig glæde af deres musikudøvelse længst muligt, når de har valgt, at musikken ikke skal være deres levevej.

Beskrivelse af den optimale musiklærerstilling

Mange musikpædagoger er ansat på to, tre eller flere musikskoler spredt over et stort område. Hvordan ser den idéelle musiklærerstilling ud med en kombination af undervisning og orkesterarbejde i et begrænset geografisk område? Og hvordan kan den finansieres?

Et nyt ord/begreb for amatørmusikere

Amatørmusik behøver hverken være støvet eller dårligt. Ordet "amatør" kommer af det latinske "amare" – at elske – og en amatørmusiker er derfor et menneske, der beskæftiger sig med musikken af lyst. Men i den almindelige, sproglige bevidsthed signalerer ordet "amatør" imidlertid noget af (halv-)dårlig kvalitet, "amatøragtigt" arbejde. Et andet ord eller begreb for alle de dygtige musikudøvere, der spiller musik i deres fritid, men tjener deres løn på anden vis, kunne højne respekten for både udøvere og resultater.

Mere Sigurd

TV-udsendelserne med "Sigurd og Symfoniorkestret" og "Sigurd og Big Bandet" har bidraget vældig meget til, at flere børn og deres forældre kender til orkesterinstrumenterne, end det var almindeligt for 20 år siden. Det er godt for en alsidig rekruttering til musikskolerne og dermed godt for fødekæden til amatørorkestrene, der ofte har svært ved at rekruttere medlemmer på bestemte instrumenter.

Skoleorkestre i skoletiden

I forbindelse med folkeskolereformen skal eleverne tilbringe mere tid i skolen. Der kan på skoler med mindst ca. 500 elever etableres skoleorkestre, hvor eleverne får både instrumentalundervisning og orkesterspil i skoletiden, i stedet for at eleverne individuelt skal tilmeldes musikskolen og fysisk transportere sig et andet sted hen for at få musikundervisning. Etablering af skoleorkestre kan ske i samarbejde med musikskolen og ved brug af musikskolens lærere.

IDÈKATALOG – 2. del

Landsdækkende organisationer for orkestre og musikskoler

DMKL-udvalg med deltagelse af organisationerne

Foreningen Danske Musik- & KulturskoleLedere, DMKL, er et fagligt forum for alle Danmarks musikskole- og kulturskoleledere. En serie af underudvalg beskæftiger sig mere indgående med forskellige problemstillinger på musikskoleområdet, og det foreslås, at DMKL laver et særligt underudvalg om vejen fra musikskole til amatørorkestre med deltagelse af repræsentanter for amatørmusikorganisationerne. Gensidigt kendskab til hinandens vilkår er et godt udgangspunkt for samarbejde på alle niveauer.

Jesper Gude tager dette op på førstkommende DMKL-generalforsamling i november 2013.

Formidling af gode samarbejdsmodeller

Nogle steder har musikskole og amatørorkestrene fundet måder at samarbejde på, som fungerer godt for dem. Det kunne måske også fungere for andre, og formidling af velfungerende modeller vil derfor være en vigtig inspirationskilde for begge parter.

Information om musikskoleverdenens realiteter

En del af orkestrene har kun en meget vag fornemmelse af, hvad musikskoler er, hvad de kan (og ikke kan), og hvor forskellige de er. Det vil være til gavn for et frugtbart fremtidigt samarbejde, at man ikke starter med en masse misforståelser, og det foreslås, at der fremstilles informationsmateriale med grundlæggende information om musikskoledrift i Danmark.

Projektpulje til lokale/regionale samarbejdsprojekter

Der bør i organisationsregi være en pulje, som musikskoler og orkestre kan søge støtte fra til lokale samarbejdsprojekter.

Fællesarrangementer på tværs af besætning og genrer

Mange unge tænder mere på moderne genrer og cross- over musik end på traditionel klassisk musik, som de måske slet ikke kommer i nærheden af.

Stort anlagte (regionale?) fællesprojekter med nye kombinationer af besætning og genrer og gerne musik skrevet til formålet ville åbne både ører og øjne hos såvel de unge som nogle af de mere traditionelt anlagte amatørmusikere.

Spirekasser

Korte kurser i orkesterspil for musikskoleelever, som er ved at være klar til at spille i orkester. Rutinerede amatørmusikere deltager, så det bliver en form for sidemandsoplæring.

Nodebank

Klassiske symfonier og andre traditionelle orkesterværker indeholder ofte meget vanskelige passager, som kun få musikskoleelever vil mestre allerede i 14-15 års alderen. De orkestre, som har musikskole-elever med i arbejdet enten i projektform eller på mere permanent basis, løser ofte problemet ved at forenkle stemmerne, så de bliver lettere at spille og stadig matcher musikken. Det kræver imidlertid store musikalske og pædagogiske kompetencer at skrive disse stemmer om, foruden at det er et tidskrævende arbejde, og en del mindre orkestre og musikskoler har ikke ressourcer til at gøre det.

Der bør oprettes en nodebank med reducerede strygerstemmer til en række udvalgte orkesterværker, dels ved at indsamle allerede udarbejdet nodemateriale og dels ved at få udarbejdet nyt materiale – gerne med flere niveauer for hver stemme. Materialet skal kunne stilles til rådighed for amatørorkestre og musikskoler eventuelt via DAOS' nodearkiv.

DAOS påtager sig at udvikle dette projekt.

Opbygning af landsdækkende portal for undervisning og amatørorkestre

Det kan være svært at finde kontaktoplysninger på orkestrene, hvis man ikke ved, hvad de hedder, og det foreslås at opbygge en musikportal med alle informationer om muligheder for musikundervisning og orkesterspil samlet på ét sted.

Odense Musikskole påtager sig at gennemføre et pilotprojekt på Fyn.

Kurser i fundraising

Mange orkesterbestyrelser savner viden om, hvordan der eventuelt kan rejses penge til at gennemføre nye idéer.

Vejledning i markedsføring

En velfungerende hjemmeside, en professionelt udseende informationsfolder og brug af sociale medier som facebook er mere almindeligt, også blandt foreninger drevet af frivillige. Nogle orkestre har mere eller mindre professionelle kommunikationsfolk i bestyrelsen, men andre har brug for idéer og hjælp til, hvordan de kan gribe en tidsvarende kommunikation med omverdenen an.

IDÈKATALOG – 3. del

Orkestre og musikskoler

Orkestrene kan

Arbejde på større synlighed

- Overveje om det er tid til selverkendelse: Er orkestret synligt nok i lokalområdet?
- Arbejde bevidst på at blive mere synlige i lokalområdet / regionen.
- Lave en informativ hjemmeside, så interesserede kan danne sig et indtryk af orkestrets ambitioner, niveau, repertoire og arbejdsform.
- Lave en reklamefolder til at lægge på f.eks. biblioteker.
- Være aktivt opsøgende på uddannelsesinstitutioner for unge/voksne, hvor der traditionelt er en del tilflyttere.
- Være aktivt opsøgende på store arbejdspladser i regionen med en del udskiftning i medarbejderstaben.
- Tilstræbe omtale af orkestret i aftenskolers/oplysningsforbunds kursus-brochurer.
- Oprette facebook-side, som appellerer til de unge.
- Linke til musikskolen på deres hjemmeside, især hvis musikskolen også tager voksne elever og bede musikskolen linke til orkestrets hjemmeside til gengæld.
- Linke til lokale oplysningsforbund, der tilbyder instrumentalundervisning på relevante instrumenter og bede oplysningsforbundene linke til orkestrets hjemmeside til gengæld.
- Markedsføre sine koncerter med henblik på et større publikum end familie og venner.
- Tilbyde gratis adgang til koncerter for musikskoleelever.

Tilrettelægge det daglige arbejde, så det matcher de unges ønsker og behov

- Arbejde med et alsidigt repertoire.
- Ansætte professionelle instruktører til alle instrumentgrupper, dog kun som instruktører, ikke som medspillende på attraktive pladser.
- Prioritere musikalsk kvalitet. Orkestrets spilniveau er afgørende for langt de fleste unge.
- Tilstræbe en optimal fordeling af instrumenter i forhold til den aktuelle orkestertype.
- Lade nye medlemmer dele pult med et mere rutineret medlem og ikke blot sætte nye bagest.
- Etablere en "køre-med"-ordning for unge uden bil, som har svært ved at transportere sig til orkesterprøve.
- Indføre en gratis prøveperiode for nye medlemmer.
- Have rabat på medlemskabet for unge og studerende.

Tilpasse det sociale samvær i orkestret

- Være opmærksom på, om orkestrets samværskultur appellerer til de unge.
- Lægge vægt på hyggelige pauser med fællesskab omkring f.eks. kaffe og kage.
- Indlægge øveweek-ender med musik og socialt samvær, så medlemmer lærer hinanden ordentligt at kende.
- Overveje at arrangere udlandsrejser med jævne mellemrum.

Samarbejde med de(n) lokale musikskole(r)

- Tage initiativ til at kontakte lokale musikskoler med henblik på fremtidigt samarbejde. Det er i udgangspunktet orkestrene, der har brug for nye medlemmer.
- Anvende lokale musikskolelærere som instruktører og (gæste-)dirigenter.
- Aktivt opsøge musikskolens lærere og bede dem opfordre relevante elever til at interessere sig for orkestret.
- Headhunte musikskoleelever, som de gerne vil have i orkestret. Kom f.eks. til musikskolens koncerter og snak med lærere og elever.
- Planlægge repertoire i samarbejde med musikskolelærere, som har elever, der er klar til at overgå til orkesterspil.
- Lade musikskole-elever spille med på dele af programmet og tilrettelægge prøverne efter det.
- Opfordre medlemmer med tid og lyst til at deltage i musikskolens sammenspil.

Andet

- Tilbyde lokale skoler og musikskoler gratis skolekoncerter med hele eller dele af orkestret. Mange medlemmer spiller kammermusik med hinanden.
- Lave lokale mini-stævner, hvor 3-4 orkestre mødes og spiller for hinanden. Et eller flere orkestre kunne være musikskoleorkestre.

Musikskolerne kan

- Sørge for, at der er elever på orkesterinstrumenterne.
- I undervisningen signalere, at orkesterspil er målet med undervisningen.

- Sikre at sammenspil er prioriteret højt. Eleverne skal fra første færd opleve glæden ved fællesskabet om musikken.
- Skabe koncertoplevelser for eleverne, så de bliver motiveret til at hæve deres eget spilleniveau.
- Formidle informationer og invitationer videre til relevante elever, når der kommer noget fra de lokale orkestre.
- Sørge for, at lærerne opfordrer deres elever til at fortsætte musikskabet i lokale amatørorkestre, når de er klar til det.
- Opfordre lærerne til at engagere sig i det lokale amatørmusikliv.
- Opfordre lærerne til at stille sig til rådighed for lokale orkestre som instruktører og/eller (gæste-) dirigenter.
- Skaffe sig overblik over lokale ensembler, der kan skabe sammenspilsmuligheder.
- Bruge de ressourcer, de lokale amatørorkestre kan tilbyde (f.eks. invitere amatørorkestermusikere med god tid til at spille med i musikskoleorkestrene).
- Invitere lokale orkestre/ensembler ind på musikskolen til enkeltarrangementer, f.eks. som en del af en koncert.
- Tage grupper af elever med på besøg i det lokale amatørorkester nogle gange i løbet af sæsonen og lade dem spille med på det, de kan, også selv om det måske ikke er så meget.
- Etablere fælles projekter med lokale ensembler, evt. med niveaudelte stemmer.
- Linke til lokale orkestre på deres hjemmeside.

Musikskoler og orkestre kan i fællesskab

- Lave en fælles arrangementskalender, så man ikke planlægger oven i hinandens ting.
- Lave fælles projekter i korte forløb, f.eks. 1-2 week-ender og slutte med noget spektakulært, som det i sig selv er attraktivt at være en del af.
- Planlægge fælles koncerter, hvor musikskole-ensembler og amatørorkestre optræder på lige fod, eventuelt med nogle fælles numre.
- Lave en samlet oversigt over, hvilke orkestre og ensembler, der sammenlagt findes i lokalområdet/regionen og sørge for, at den bliver let tilgængelig f.eks. via kommunale hjemmesider og bibliotekerne.

Bilag til "Hvor går musikskole-eleverne hen, når de går ud?":

Bilag 1	Resultater af spørgeskemaundersøgelse vedr. nuværende og tidligere musikskoleelever
Bilag 2	Resultater af spørgeskemaundersøgelse vedr. amatørorkestre
Bilag 3	Resultater af spørgeskemaundersøgelse vedr. musikskoler
Bilag 4	Delrapport med analyse og resultater af den samlede spørgeskemaundersøgelse
Bilag 5a	Artikel: Parallele musikskoler og opadgående niveau (Fredericia, Østjylland)
Bilag 5b	Artikel: Fællesplanlægning og et andet reperstoire (Sønderborg, Sønderjylland)
Bilag 5c	Artikel: Ungdomsorkestret bedre end amatørorkestrene (Odense, Fyn)
Bilag 5d	Artikel: Ambitiøse og langt over musikskoleniveau (Lyngby-Taarbæk, Storkøbenhavn)